

יו"ל ע"י כולל "שערים המצויינים" שע"י מוסדות "דרכי תורה" רחובות

כולל להוראה ולעיון ההלכה לאברכים מצויינים בני עליה ❖ "מבקשי ה'" - כולל עיוני לבעלי בתים בני תורה
בביהכ"ס ע"ש שלמה אלפסי רח' התחיה 1 רחובות

ה' הסי' ה' פרשת מטות ה' כח' תמוז ה'תשס"א ה' ג'יוני 231 ה' שנה ה'

לב וקשת במסילות התפילה

להם שום מוצא להמשיך בדרכם, חשים הם בכל ישותם שהינם אך ורק ביד ה', ואין עוד מלבדו. ומחמת כן מתפללים המה בלב טהור, ובאמונה והכרה ללא שום מחיצה. **ותפילה כזו בוקעת רקיעים ומגעת עד כסא הכבוד.** ולכן היה הכהן הגדול מבקש שלא תישמע תפילת עוברי דרכים המסוגלת להתקבל, וזאת כדי שלא יחסר גשם ומטר.

כח זה של תפילה מקירות הלב, הוא העומד ביסוד כוחה של תפילת הגולים, וזאת משום שרוצחים אלה מנותקים ממשפחתם, ויושבים בדד בעיר מקלט ללא מכיר ורע, ואין ביכולתם לצאת מן העיר, כי אז יארום להם גואל הדם להורגם, ודבר זה יכול להימשך שנים ע"ג שנים. וביודעם שישנו פתרון אחד ויחיד לשינוי מצבם, והוא מיתתו של הכה"ג, אזי נושאים הם את עיניהם למרום, ומתפללים על מותו בכל לבם. **ותפילה שכזו מקירות הלב, בוקעת ועולה עד למרום.** ומפני כך חששו אימותיהן של הכהנים הגדולים, שתפילת הגולים תתקבל בנקל, ותגרום למיתת יקיריהם, ולכן היו מוציאות הון תועפות ומספקות להם מחיה וכסות, ובלבד שלא ינזקו בניהם.

ובעלי המוסר הנפיקו בזה לקח נורא, והוא, שהנה על ידי שמצבו של הגולה היה משתפר במעט, והיו מזונותיו וכסותו מצויים לו, אזי גם אם היה מתפלל מכאן ולהבא, מכל מקום כבר לא היה לתפילתו את הכח העצום של תפילה 'מקירות הלב', וזעקתו כבר איננה בוקעת ממעמקי נפשו, ולכך נסתלק החשש שהכהן הגדול ימות מחמת תפילתו.

חזקיהו התפלל מקירות הלב בידועו שרק

בחסדי ה' תהא לו תוחלת

והגר"י לוינשטיין זצ"ל הוסיף, שמדברים אלה יש ללמוד עד היכן מגיע כוחה של תפילה מקירות הלב, שהרי מידה טובה מרובה ממידת הפורענות, ואם תפילה על דבר רע כמיתת הכהן הגדול, מתקבלת מחמת בקיעתה ממעמקי הלב, **קל וחומר לתפילה על דבר טוב והגון, שאם תהא מקירות הלב, תענה ותתקבל מלפני אבינו שבשמים.**

וכן מצינו בחזקיהו המלך שחלה ונטה למות, ואמר לו ישעיהו "כה אמר ה', צו לביתך, כי מת אתה ולא תחיה". וכששמע זאת חזקיהו, מיד - "ויסב פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'", וביארו חז"ל (ברכות י:) שהתפלל מקירות לבו. ופירש **המהרש"א**, שהתפלל בכל לבו וְהִרְבָּה ברחמים כדי לבטל את הגזירה. ואכן, אף שהיתה גזירה זו מוחלטת, זכה חזקיהו שִׁקְרַע רוע גזר דינו על ידי תפילה זכה מקירות הלב, ונתווספו לו ט"ו שנות חיים.

מענינו של הרוצח בשוגג המבואר בפרשתנו, למדנו עד היכן מגיע כוחה של תפילה. וזאת לאור ההלכה שבמיתת הכהן הגדול, היה שב הרוצח מגלותו, וכפי שנאמר (במדבר לה, כח) "כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן הגדול, ואחרי מות הכהן הגדול ישוב הרוצח אל ארץ אחוזתו". ומחמת כן היו אימותיהן של הכהנים הגדולים מספקות מחיה וכסות לרוצחים, כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו (כמבואר במסכת מכות יא.).

ולכאורה קשה, מדוע כה חששו אותן אימהות לתפילת הרוצחים, עד שהיו מוציאות הון רב ומספקות להם מחיה וכסות בכל יום, כדי שלא יחפצו להתפלל על מיתת בניהן, והרי ודאי שלא היו נוהגות כך כלפי כל אדם שהיה עולה בדעתו לעשות כן, ומדוע נשתנו הגולים בכך שתפילתם נחשבת בעיני העולם למקובלת ורצויה בשמים.

וביותר קשה, כפי שהעיר **הגרא"ל שטיינמן שליט"א באילת השחר** (ע"ה"ת), שהרי המתפלל על חבירו שימות, רשע הוא, וכיצד יתכן שתתקבל תפילתו. ואמנם **השפת אמת** (מכות ס) כתב, שלא ברשיעי עסקינן, שמתפללים על חבירם שימות, אלא שהרוצחים היו מתפללים על עצמם, שיושיעם ה' ויזכו לחזור לבתיהם, וע"י כך נסתובבה מיתת הכה"ג. אך מ"מ קשה, שהרי לא זו בלבד שגולים אלו הינם רוצחים מאוסים, אלא שאף היו רשעים, וכפי שדרשו (מכות, ס) מהפסוק "מרשעים יצא רשע" (ראה רש"י וע"ל"ט), שרק למי שהרשיע כבר והיה חייב גלות, נזדמן לרצוח אדם בשוגג [שאם לא כן הרי "רגלי חסידיו ישמור" מכל מכשול], ואם כן יש להתבונן מהו סוד כוחה של תפילתם.

תפילת עוברי דרכים ורוצחים בשוגג בוקעת

מקירות הלב

ובס"ד זכינו לכוון בזה לדברי **הגר"י לוינשטיין זצ"ל** (מופת הדור ע"מ קלו), שביאר זאת על פי דברי **הסבא מקלם, שמעלת התפילה וערכה הרוחני נמדדים לפי גודל זעקת הלב.** וכפי שמוכח מדברי הגמ' **במסכת יומא** (נ"ג), שהכהן הגדול היה מבקש בתפילתו בעת צאתו מבית קדשי הקדשים ביום הכפורים, על צרכיהם של כלל ישראל, ובין היתר היה מבקש, 'ולא תכנס לפניך תפלת עוברי דרכים'. ולכאורה צריך ביאור, מהו פשר החשש הנורא מפני תפילתם של עוברי דרכים, עד כי היה נצרך הכהן הגדול להתפלל במיוחד, שלא תתקבל תפילתם.

וביאר **הסבא מקלם**, שטעם הדבר הוא מפני שתפילת עוברי דרכים בוקעת מקירות הלב, ביודעם שרק הקב"ה יכול לעזור להם בהפסקת הגשם. ובשעה שעגלתם שוקעת בבוץ ובגשם, ואין

וביותר, **שבמסכת עירובין** (כו.) דרשו, שבאותה שעה שחלה חזקיה, הושיב ישעיהו ישיבה על פתחו, ופירש רש"י, שעשה כן כדי שלא יוכל מלאך המות להכנס לשם, ולהמית את חזקיהו. והקשה **הבן יהודה** (עירובין שם), שאם כן מדוע אמר ישעיהו לחזקיהו שכבר נגזרה עליו גזירה שימות ואין לו תקנה. ותירץ, שישעיהו ידע שיש תקוה שחזקיהו יחיה ותבטל הגזירה, אך אמר לו שכבר נגזרה גזירה, כדי שיתפלל מקירות לבו. והיינו כי תפילה מקירות הלב תיתכן רק אם האדם נמצא במצב שכלו כל הקיצין, והינו חי בידיעה שלולי חסדי ה' לא תהא לו תקוה, ועל כן בוקעת תפילתו מהרבדים היותר עמוקים שבלבו. ועיקר הבחינה בזה היא ע"י שהאדם יודע ש'אין עוד מלבדו'. כי דרך האדם לסמוך על קרוביו ומכריו שיעזרוהו בעניניו, ולכך אין תפילתו נובעת מעומק הלב, אך אם זוכה לדעת ולהרגיש כי אין שום כח ורצון בעולם מלבדו ית', אזי תהא תפילתו מעומקא דליבא, ובהתאם לכך תעשה רושם ותפעל עבורו. וזהו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיט, קמה), "קראתי בכל לב, ענני ה' חוקיך אצורה", וכביאור הרד"ק, "כשאני בצרה, אני קורא אליך בכל לב, כי יודע אני כי אין עונה ומושיע זולתך, אם כן ענני ולא אמות ביד אויבי".

האדם בצרה יהיה לבו נשבר ויתפלל מקירות לבו, כמו"ש ממעמקים קראתיך ה', דהיינו ממעמקי הלב. אבל הגה"ר להתפלל בכוונה לא יבואו עליו צרות".

יד המלך - הטעם שהתפילה מזכרת בכל התנ"ך

רק בבני נפעל

ובספר **יד המלך** (פ"א מתפילה ה"א) האריך לבאר שתפילה שאינה מתוך כוונת הלב איננה תפילה. וכתב, 'ענינו הרואות כמה גדולים דקדוקי התורה נביאים וכתובים, שבכל מקום שנזכר ענין התפילה, תמיד נזכרת היא בלשון נפעל, דהיינו בתוספת האות ת', ויתפלל, והתפלל, והתפללו, והתפללתם, התפללתי, ומתפלל, ובהתפללו, אתפלל. ולא נודע טעם הדבר, שהלא שורש תיבה זו הוא פלל. ולדעתי יש בזה כוונה עמוקה להודיע לנו את דרכי התפילה, כי כל עוד שלא נתפעלה נפש האדם בשעת תפילתו מתוך כוונת הלב, אין לכך שם תפילה כלל, ואין זה אלא כפטופטי דברים. וכיון שבשום אופן לא יצויר תכונת תיבה זו אלא בהתפעלות ובהרגשת הנפש אשר נתפעל ע"י כוונת התפילה, על כן לא הונח שום בנין אחר בתיבה זו אלא בנין נפעל'.

לפעמים מביא הקב"ה צרה על האדם כדי

שיתפלל מעומקא דליבא

ובפרי צדיק לר' צדוק הכהן (פ"ר ואתחנן) כתב, 'לפעמים כאשר צר לאדם מאד, ואין הוא יכול עוד להכיל את הצער בקרבו, מחמת איזה ענין שנצרך הוא לישועה, אזי צועק מקירות לבו, ותפילה בצעקה כזו מתקבלת לפניו ית' ואינה חוזרת ריקם'. ועוד כתב בספר **רסיסי לילה** (אות ה), 'עיקר התפילה מעומקא דליבא הוא מכח הכרת החסרון, וכפי גודל הכרת חסרונו וצרכו לישועת השי"ת, כך יהיה גודל צעקתו מקירות הלב'.
והבן יהודה (עירובין סה.) כתב, 'ידוע שעל ידי התפילות יש בירור גדול בניצוצי הקדושה, אך צריך שיתפלל בכוונה. שאם לא כן מביא הקב"ה צרות על האדם כדי שיתפלל בכוונה, כי בהיות

האבני נזר - התפילה והלב כחץ וקשת

ונחתום בדברי האבני נזר (הביאו השמי"ש פ"ר בא תרע"ט), שביאר את שמצינו שהתפילה נקראת קשת [כדברי יעקב אבינו 'בחרבי ובקשתי' (בראשית מח, כב), כמבואר בתרגום אונקלוס ורש"י שם], והיינו משום שהתפילה והלב הינם כחץ וקשת, הלב הוא הקשת, והתפילה היא החץ. וכשם שהקשת ככל שתימתח ותימשך לאחור, כך יגיע החץ למרחק רב יותר, כך בתפילה, ככל שיתפלל האדם מקירות לבו, כך תבקע תפילתו רגיעים ותעלה מעלה מעלה. וכסוד תפילתם של עובדי דרכים וגולי ערי מקלט, וכתפילת אבותינו במצרים ובים סוף, ותפילתו של חזקיהו המלך.

הזודי יקר! הן מוזמן למעוז ממתקנות התורה ולהשתתף בשיעורים בגמרא והלכה, מוסר ופרשת השבוע, הנמסרים מדי יום בבית מדרשו בכ"הכ"ס אלפסי (רח' התחיה 1 רחובות) מאת ראש הכולל הרה"ג רוצן גולן שליט"א

בבוקר בין השעות 10:30 - 11:30 וכן אחר הצהריים בין השעות 15:30 - 16:30.

כמו כן ניתן להצטרף ללימוד בבית המדרש. שעות הלימוד החל מהשעה 9:15 ועד ל- 17:30. הנשוא הנלמד הוא הלכות שבת מסוגיות הגמרא, טור וב"י, עד להלכה למעשה. ומהשעה 16:30 לומדים הלכות ציצית מתוך המשנה ברורה וספר הלכה ברורה.

לע"נ: שלמה אדווין בן אליזו ז"ל ♦ מיסה בת אסתר ואליהו ע"ה ♦ חנה בת לונה ע"ה ♦ חנה בת אסתר מלכה ע"ה ♦ חוואטו יצחק בן יהודה ז"ל ♦ אסתר בת שמחה ע"ה ♦ קלרה בת חיים דב ע"ה ♦ יעקב בן סוליקה ז"ל ♦ טאוס בת גוהר ע"ה ♦ שמעון בן שלום ז"ל ♦ עליה בת סולטנה ע"ה ♦ גאולה בת סמרה ע"ה ♦ רוגית הודיה בת סעדה מזל ע"ה ♦ שלום בן חיה חנה ז"ל ♦ מרדכי מורד בן טאורזה ז"ל ♦ דוד ישראל בן חנינה ז"ל ♦ בן ציון בן יפה ז"ל ♦ שמחה בת סאלם ע"ה ♦ גמליאל בן חנה ויוסף ז"ל ♦ יעקב בן אלגיה ז"ל ♦ יעקב בן שרה אירן פסל ♦ נח בן חיים ז"ל ♦

ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ: משה בן חלימה וסלם ז"ל ♦ הרב עובדיה בן יעקב יעבץ ז"ל ♦ יחזקאל בן ג'וליש ז"ל ♦ טוביה בן אברהם ובתיה ז"ל ♦ שושנה בת עזיזה ע"ה ♦ הרב יוסף חיים בן מרים זצ"ל ♦ אברהם בן פרידה ז"ל ♦ אלכסנדר בן פנינה ז"ל ♦ עמר בן זוריה ז"ל ♦ אורית בת חביבה ע"ה ♦ מרסל בת סלחה ע"ה ♦ הרב ברוך בן חנה ז"ל ♦ פיבי בת מרים ע"ה ♦ מאיר אליהו בן רבקה ז"ל ♦ ניסים בן חנה ז"ל ♦ אליהו בן רחל ז"ל ♦ ניסים בן מאיר ז"ל ♦ רחמים בן זוהרה ז"ל ♦ סלימה דליה בת שמחה ע"ה ♦ שמעון בן עיישה ז"ל ♦

ת.נ.צ.ב.ה.

העלון מוקדש לע"נ: ר' בנימין בן משה ז"ל ♦ מרת סרה (שרה) בת רחמה ע"ה ♦ צביה בת סרה ע"ה ♦ מרת רחל בת סאלחה ע"ה ♦ מרת נאו'ה בת תאג'ה ע"ה ♦ אהרן בן יהיא מעברי ז"ל ♦ אברהם בן טאוס ז"ל ♦ אברהם בן ליסה לאה ז"ל ♦ מאור בן צביה ז"ל ♦ אבלין בת איבון ע"ה ♦ המנוח שלמה אלפסי בן שמעון ז"ל ♦ שלום בן חיה חנה ז"ל ♦ בצלאל בן רחל ז"ל ♦ אברהם בן משה זוהרה ז"ל ♦ שלום בן יהיא ויהודית ז"ל ♦ שלמה בן דוד ומרים ז"ל ♦ שמואל בן דוד ומרים ז"ל ♦ חיים ויקטור בן רחל ז"ל ♦ שמעון בן מיליה ז"ל ♦ שאול בן צמח ז"ל ♦

ת.נ.צ.ב.ה.

מחברת האמריקאית אורלין טלית, אסילת יוסף 3/10. טל' 08-9244220. פקס: 08-8945220. © אילת לרנן/כות/לרשימת תורה rinuna@shstaygen.co.il

קורא נכבד! עלון זה יו"ל כחלק מפעילויות מוסדות "דרכי תורה" רחובות. בנוסף לכך קיימים: כוללים לאברכים מעויינים. בימ"ד להוראה לרבנות. כולל ערב. כולל בין הזמנים. כולל יום שישי. קרן "פוחת את ידך" - סיוע למשפחות נצרכות. וכן הנצחה לע"נ הנפטרים. אם ברצונך להיות שותף למפעל אדיר של תורה וחסד במושך כל ימות השנה, צור קשר עם הנהלת המוסדות, והבא ברכה אל ביתך!

כתובת המשרד: רח' מרגולין 12 רחובות. טל' 08-9452903. פקס: 08-89452903. דוא"ל: salami1@bezeqint.net
כמו כן ניתן לתרום לפעילות המוסדות ולהקדשות והנצחות בעלון ע"י הפקדה בבנק הדואר ה-8795528 ע"ש "דרכי תורה"